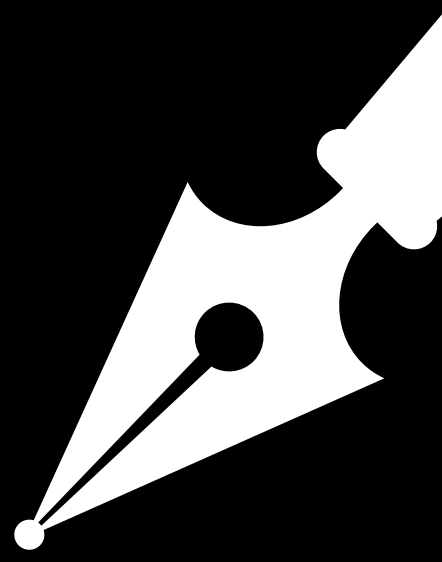

WORŞER III

KENT VE XABZE I

Kentte Xabze Mümkün mü?

RAPOR

0216 651 0088 – 0533 123 0714
41.020531, 29.035358

istanbulkafkaskultur.net
webikkd@gmail.com

WORŞER TOPLANTI NOTLARI

Kent ve Xabze başlıklı Worşer'in ilk kısmında kent yaşamında Xabze'nin konumunu, çağın şartlarına uyarlanmasının mümkün olup olmadığını ve yeni nesillere aktarımını tartıştık.

Katılımcıların ifade ettikleri konu başlıkları;

Xabze'deki katı kuralların bugün karşılık bulduğunu söyleyemeyiz. Bu katı kurallar esnetilmeli ve yapılacak çeşitli araştırmalarla günümüz şartlarına uygun hale getirilmelidir.

Xabze günümüz yaşamını anlamlandırmak için vardır. "Olmuyorsa olduğu gibi yap" prensibini kabul edip bugünün şartlarına uyarlayarak Xabze'yi yaşanır kılmalıyız. Temelinde insanlığa ilişkin temel öğretiler yatmakta olup, bu şekilde yorumlayıp gelecek nesillere daha kolay aktarabiliriz.

Xabze'nin aktarımı ile ilgili ciddi sorunlar mevcut. Hem aktarımcıların ne kadar hâkim olduğu konusunda hem de aktarılan yeni neslin Xabze'yi yaşatma/ güncelleme iradesi konusunda ciddi soru işaretleri bulunuyor. Bu anlamda yeni bir yaşam tarzı sunan teknoloji ile rekabet pek mümkün değil ve "Y" kuşağı yaşam tarzına karşı direnç gösteriyor. Yeni kuşaklarla aynı dili konuşmanın yolları aranmalı.

Yeni nesil Xabze'yi bugünkü şekli ile anlamakta güçlük çekiyor. Çağın gereksinimlerine uygun olmayan unsurları evrensel gerçeklere uygun olarak güncellemek zorundayız. Aktarım ise ailede başlamalıdır.

Xabze'nin aktarımını gerçekleştirirken unsurlarını neden-sonuç ilişkisi içerisinde ortaya koymalıyız. Bugün uygulayabildiklerimiz, tarihi konumuna uygun mu yoksa yıllar içerisinde yozlaşarak mı bugüne ulaştı.

Bugün Çerkes toplumunun iki temel ritüeli bulunmaktadır. Düğün ve cenaze. Her ikisinde ki uygulanış şekillerinin dernekler aracılığıyla tartışmaya açılması ve yorumlanması gerekiyor.

Xabze bireyler arası hukuktan medeni hukuka, mülkiyet hakkına kadar pek çok kavrama dokunuyor. Her türlü kültürel öge ve toplumsal unsur günceli yakalayarak aktarılabilir.

Bu tartışmaları yürütürken mutlaka geniş bir perspektiften bakmamız gerekiyor. Uygulamada bölgesel farklılıklar açıkça göze çarpıyor ve kentleşmenin, küreselleşmenin etkisi görülüyor. Benzer sorunları bizim dışımızda tüm toplumlar yaşıyor. Xabze bir yaşam biçimi ise, bugün yaşam biçimimizi mi değiştirmemiz gerekecek. Ayrıca bugün Xabze'ye ilişkin pratikte uygulanması mümkün olmayan gelenekler mevcut

Xabze'yi ahlak felsefesi ile ilişkilendirerek değerlendirebiliriz. Bugün şehirde köy hayatından uzak büyüyenlerin üzerinde bile ayıp kavramı bir otokontrol sağlıyor. Xabze özünde iyi insan olmayı öğretir.

Xabze'nin temelinde demokrasi yatar, bugün demokrasiye ve insan haklarına sahip çıkarak Xabze'nin de bir kısmını yaşayabiliriz.

Xabze günlük basit ritüellerin dışında Çerkeslerin yazılı olmayan bir anayasası gibidir. Bununla birlikte kendi iç dinamiklerimiz ile yapabildiklerimiz 19. yy'da sona erdi. Çerkesler sürgün edilmeseydi Xabze'nin bugün nasıl bir toplumsal karşılığının olacağını konuşmalıyız. Nihayetinde kültür yeniden üretilebilen bir şeydir. 14 sene önce silah atılmaması yönünde alınan karar bu anlamda önemli bir örnek oluşturuyor.

Kültürümüzün anlamlı hale gelebilmesi için topluma sunduğu bir şeyler olmalı, felsefesi ile bir dünya tasavvuru önerebilmeli. Yaygın kabul görünen kurallardan bir tanesi örneğin baba ile evladı arasındaki ilişki biçimi. Hangi baba evladını sevmez ama sevgiyi gösterme şekli farklı. Bu açıdan form değişebilir ve değişmek zorundadır ancak norm değişmez.

Özellikle “ayıp” kavramı büyük şehirlerde ve taşrada farklılıklar içerebiliyor. Taşrada ayıbın yanında bölgeye ait farklı kurallar, yaptırımlar da olabiliyor.

Xabze'nin özüne ve ruhuna dair çıkarımlar yapmak güncellik açısından pek bir şey ifade etmiyor. Topluma yansımaları ve değişim süreci göz ardı edilmemeli.

Katılımcılara teşekkür ederiz

İSTANBUL KAFKAS KÜLTÜR DERNEĞİ
YÖNETİM KURULU